

Nr 200.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående skärpt tuberkuloskontroll av skolpersonal.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Andersson* och fru *Sjöström-Bengtsson* (I: 200) samt den andra inom andra kammaren av fru *Boman* och herr *Nilsson* i Bästekille (II: 265) har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte företaga ny, skyndsamt utredning rörande tuberkuloskontroll av skolpersonal samt senast för 1954 års riksdag framlägga de förslag, vartill utredningen må föranleda.

I den mån redogörelse i det följande icke lämnas för motiveringen till det i motionerna framställda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 265.

I propositionen 1944: 193 angående rationalisering och utbyggnad av skolhälsovården m. m. framhöll föredragande departementschefen särskilt betydelsen av tuberkuloskontrollens effektivisering och dess utsträckande till att avse även lärarpersonalen. Frågan, huruvida tuberkulosundersökningen av lärarpersonalen borde göras obligatorisk, syntes enligt departementschefens mening framdeles böra upptagas till prövning. Härvid syntes bland annat böra beaktas frågan, vilka påföljder en underlåtenhet att ställa sig meddelade föreskrifter till efterrättelse kunde medföra.

I sitt utlåtande 1944: 138 (s. 28) underströk statsutskottet vad departementschefen sålunda anförde. I detta sammanhang erinrade utskottet om att vid bifall till Kungl. Maj:ts i ovannämnda proposition framställda förslag samtliga folk- och småskollärare ävensom ämneslärare vid högre skolor syntes komma att i samband med inträdet på lärarbanan underkastas tuberkulosundersökning. Detta innebure enligt utskottets mening i och för sig ett avsevärt framsteg. Såsom slutmål syntes emellertid böra uppställas en obligatorisk periodiskt återkommande tuberkulosundersökning av samtliga lärare vid barn- och ungdomsskolor. Utskottet, som under hand inhämtat att frågan om införande av en obligatorisk tuberkuloskontroll för lärare vid folkskolor och högre läroanstalter vore under övervägande, ville framhålla vikten av att denna fråga inom en snar framtid vunnit sin lösning.

Med skrivelse den 26 juni 1947 överlämnade skolöverstyrelsen utredning och förslag i ämnet. Sedermera hemställde överstyrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1950/51 att Kungl. Maj:t måtte föreslå riks-

dagen att anvisa ett anslag av 850 000 kronor för tuberkuloskontroll av skolpersonal.

Hittills har någon framställning i ämnet icke från Kungl. Maj:ts sida förelagts riksdagen.

Till stöd för det i de nu föreliggande *motionerna I: 200 och II: 265* framställda yrkandet har anförts bland annat följande.

Frågan om tuberkuloskontroll av skolpersonal har ännu icke vunnit en tillfredsställande lösning.

Samtliga elever i skolorna undersökas noggrant upprepade gånger under skoltiden, men de föreskrifter som gälla för att förhindra tuberkulös smitta från lärare till elev anse vi icke tillfyllest. För elever vid folkskole- respektive småskoleseminarier och för provårskandidater är tuberkuloskontrollen ordnad på ett tillfredsställande sätt. Nu gällande bestämmelser angående hälsokontroll vid anställning av lärare äro däremot något varierande för olika befattningshavare, men direkta föreskrifter om läkarintyg, som är baserat på lungröntgenfotografering (skärmbildsfotografering), förefinnas icke.

Vad gäller tuberkuloskontrollen av tjänstgörande lärare finnes blott föreskrivet att skolläkaren skall vidtaga erforderliga åtgärder till förebyggande av smittosamma sjukdomar bland lärare, lärjungar och övrig skolpersonal. (SFS 585/44 6 mom. c., samt läroverksstadgan § 158 mom. 1 e.) Bestämmelserna föreskriva dessutom skyldighet för lärare, som vet sig lida av eller hava lidit av lungtuberkulos, att snarast underrätta skolläkaren därom. (SFS 589/44 § 31 a samt läroverksstadgan § 135 mom. 6.)

Vikten av att åtgärder i tuberkulosförebyggande syfte vidtagas styrkes av de uppgifter angående frekvensen av tuberkulossjukdom hos lärare och annan personal vid skolor, som omfattas av den statliga och statligt understödda skolhygieniska verksamheten, som ovannämnda utredning om skärpt tuberkuloskontroll av skolornas personal framlagt. Under läsåren 1944/1945 och 1945/1946 inträffade inom folkskolor och högre folkskolor 57 fall av tuberkulos bland lärare och vid de högre skolorna 8 fall. Vid en folkskola i Kronobergs län smittades år 1943 icke mindre än åtta pojkar i åldern 12—14 år av sin slöjdlärare. Ett liknande fall inträffade år 1945 vid en folkskola i Norrland, då en extra lärare under ett förordnande på 2½ månad smittade en lärare och 16 elever med tuberkulos.

Under de sista åren ha vid allmänna skärmbildsundersökningar ett flertal tuberkulosfall hittats bland skolpersonal. Då det förekommer att sådan personal vägrar att underkasta sig denna undersökning, finna vi i likhet med vad riksdagen redan uttalat föreskrifter om obligatorisk periodisk tuberkuloskontroll av personal vid skolor och andra läroanstalter ytterst angelägna. Dessa föreskrifter böra gälla icke blott lärarpersonal utan även all annan personal som har kontakt med eleverna såsom personal vid skolbespisning, skolkuratorer, skolpsykologer, skolläkare, skolsköterskor, vaktmästare, städerskor, chaufförer på skolskjutsar m. fl.

Under år 1949 inträffade enligt uppgift i ett län tre fall av smittosam tuberkulos hos bilförare som haft hand om skolskjutsar. I anledning härav fäste skolöverstyrelsen i »Aktuellt» uppmärksamheten på § 4 i kungl. brev nr 346/1947, där det stadgas att skolskjutsarna skola ordnas på ett för barnens hälsa och säkerhet betryggande sätt. Skolöverstyrelsen betonade angelägenheten av att skolstyrelserna för skolskjutsar endast anlitate chaufförer, som på ett tillfredsställande sätt tuberkuloskontrollerats och som, så länge

de äro anställda, regelbundet och lämpligen en gång om året undersökas med avseende på tuberkulos.

Ovannämnda förhållanden anse vi styrka behovet av att den obligatoriska kontrollen kommer att gälla all till skolorna knuten personal.

I likhet med vad skolöverstyrelsen i sin förutnämnda utredning föreslagit anse vi att föreskrifterna böra vara så avfattade att inga befattningshavare av här nämnd art böra kunna erhålla förordnande vid skola på en termin eller däröver utan att förete läkarintyg, som bl. a. är baserat på en under de senaste tre månaderna utförd lungröntgenfotografering (skärmbildsfotografering). För kortare förordnande än en termin bör fordras självdeklaration enligt fastställt formulär där omständigheter, som äro av betydelse ur tuberkulossynpunkt, redovisas. På grundval av detta må det ankomma på den förordnande myndigheten att i varje särskilt fall bestämma om ovannämnt läkarintyg skall införas. Den periodiska tuberkuloskontrollen under hela tjänstetiden bör ordnas i form av lungröntgenfotografering (skärmbildsfotografering), helst med ett års mellanrum, men i kostnadsinskränkande syfte vilja vi förorda att den sker vartannat år. Om sjukdomssymptom uppträder under mellantiden bör naturligtvis vederbörandes hälsotillstånd omedelbart kontrolleras.

Då icke tillräcklig tillgång på transportabel skärmbildsapparat och röntgenteknici, som kunna medfölja de ambulerande apparaterna, nu lär förefinnas för att förlägga de regelbundet återkommande undersökningarna till skolorna utan stora svårigheter och kostnader, vilja vi förorda att skolornas personal i allmänhet undersöks å centraldispensärerna. Där så ske kan böra naturligtvis näralliggande sanatorier, lasarett och specialutbildade läkare i övrigt anlitas, ävensom ambulerande apparatur, där vederbörande dispensär disponerar sådan. Resultatet av undersökningen bör omedelbart meddelas vederbörande skolläkare.

Utskottet. Under den senare tiden har kampen mot tuberkulosen gått betydligt framåt genom vidtagandet av olika säkerhetsåtgärder (skärmbildsfotografering, calmettevaccination m. m.). Vidkommande den i de föreliggande motionerna berörda frågan om skolpersonalen, där tuberkuloskontrollen enligt utskottets mening är särskilt betydelsefull, gäller likväl alltjämt att någon obligatorisk periodiskt återkommande tuberkulosundersökning icke föreligger. En effektiv och betryggande kontroll av skolpersonalen synes icke heller möjlig att uppnå, därest icke kontrollåtgärderna få en dylik skärpning. De av skolöverstyrelsen avgivna förslagen i ämnet torde enligt vad utskottet under hand inhämtat på grund av den utveckling på förevarande område, som ägt rum sedan förslagen avlämnades, numera kräva en översyn och omarbetning. Utskottet vill därför med anledning av motionerna I: 200 och II: 265 för sin del förorda, att skolöverstyrelsen erhåller uppdrag att efter samråd med medicinalstyrelsen verkställa en dylik förnyad utredning i ämnet och snarast möjligt till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill denna utredning må giva anledning.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må, med anledning av motionerna I: 200 och
II: 265, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till kända vad ut-
skottet anført.

Stockholm den 12 november 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 199.